



**VERKSAMHETSPLAN**

**2019**

## Allmänna målsättningar

Föreningen Rädda Lumparn grundades på våren 2014 av invånare runt Lumparn som var bekymrade för sina närvatten, dvs själva Lumparn och dess vikar. Föreningens syfte är enligt föreningens stadgar att förbättra vattenkvaliteten i Lumparn och dess viks-system, öka kunskapen och intresset för lokalt vattenskyddsarbete, stöda fiskevårdsinsatser samt möjligheten till rekreation.

Föreningen fullföljer sitt syfte genom att:

- initiera, koordinera, stöda och genomföra konkreta vattenskyddsåtgärder i området
- informera om Lumparns tillstånd, uppföljning av det och de utförda åtgärderna
- opinionsbildning för att väcka intresse och öka förståelsen för Lumparns vattenmiljö
- ansöka om finansiering för åtgärder

## Verksamhet 2019

Föreningens verksamhet bygger på stadgarnas syftesparagraf, dvs konkreta vattenskyddsåtgärder, information om Lumparn, opinionsbildning och öka förståelsen samt ansöka om finansiering.

Under föreningens sjätte verksamhetsår kommer vi att arbeta vidare med de projekt och initiativ som startats, etablera nya projekt och utreda olika finansieringskällor till dessa. Vi kommer även att fokusera på informationsåtgärder t.ex. om åtgärder inom jordbruket och medverka i projekt t.ex. som att fiska mörtfisk från Lumparn

## Föreningens bidrag till Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda

Föreningen Rädda Lumparns verksamhet bidrar i sin helhet till förverkligande av Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Största fokus läggs naturligtvis på förverkligande av mål 3 "Allt vatten har god kvalitet" där föreningen arbetar för renare vatten i Lumparns tillrinningsområde, dvs sjöarna, dricksvattentäkterna, diken, vikarna och själva Lumparn. De åtgärder, informationsinsatser, erfarenheter och goda exempel som föreningens verksamhet ger upphov till kan sedan genomföras på hela Åland. Förutom mål 3 bidrar föreningens verksamhet även direkt till mål 4 "Ekosystem i balans och biologisk mångfald" genom vårt arbete med bland annat fiskevårdsfrågor och mål 6 "Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet" i och med föreningens satsning på klimatförändringens påverkan på vattenbalansen, dricksvatten och belastning på vattendragen.

Föreningens verksamhet bidrar även till de två sociala målen, mål 1 och 2, eftersom föreningsverksamheten och samverkan med andra med liknande intresse och vilja att förbättra ökar välmåendet. En av föreningens viktigaste deviser är att ha roligt tillsammans! Föreningen bidrar även till ökad tillit i samhället och ger medlemmarna möjligheten att vara delaktiga i samhället. Föreningen bidrar också i högsta grad till mål 5 "Attraktionskraft för boende, besökare och företag" genom en bättre vattenkvalitet på Åland och en andas av gemensamma frivilliga åtgärder och till mål 7 "hållbar produktion och konsumtion" genom att visa på alternativa mönster att agera som konsument i vårt samhälle.

## Projektet "Vad behöver göras i Finbyområdet – fokus på näringsämnen"

Tack vare finansiering för projektet "Vad behöver göras i Finbyområdet – fokus på näringsämnen" kan föreningen göra en större satsning på att utreda situationen, kartlägga vilka utsläppskällor som finns i

området och vilka åtgärder som är de mest lämpliga och kostnadseffektiva. Projekttiden är 1.3.2019-28.2.2020. 80 % av projektkostnaderna budgeteras 2019. Inom ramen för projektet kommer följande att göras:

- **sammanställa befintligt data.** Olika instanser har tagit prover i området, bland annat landskapsregeringen, ÅMHM, Rädda Lumparn och Husö biologiska station. Detta data behöver sammanställas för att få en helhetsbild över både vattenkvalitet, sediment och biologiska parametrar för hela systemet, inklusive sjöarna Träsket, Vivastby träsk, Övre viken, Hummelviken, Finby viken, havet vid utloppet samt diken mellan dessa. Efter sammanställningen identifieras kunskapsluckor och kompletterande provtagningar görs. Med hjälp av flödesmätningar räknas även kvantiteterna av fosfor och kväve från de olika diken i systemet ut.
- **sammanställa verksamheter i området samt deras belastning.** I projektet följande steg karteras den verksamhet i området som påverkar vattendragen, som t.ex. industrier, jordbruket, avloppsledningsnätet, enskilda avlopp, skogsbruk och eventuella andra källor. Informationen sammanställs bland annat i kartform.
- **åtgärder för att minska/ stoppa belastningen från de viktigaste källorna .** Föreningen Rädda Lumparn har inte direkt möjligheter att påverka enskilda verksamheters påverkan, men kan följa upp åtgärder kring dessa. Att minska eller stoppa den yttre belastningen är en förutsättning för restaureringsåtgärder i sjöarna och diken eftersom dessa åtgärder snabbt förlorar sin effekt om belastningen fortsätter att vara hög.
- **åtgärder för att restaurera sjöarna.** Projektet sista steg innefattar att skapa projekt för restaureringsåtgärder, genom att lista tänkbara åtgärder, prioritera dem utgående från kostnadseffektivitet, utesluta otänkbara alternativ och utreda positiva bieffekter. Även kompletterande provtagningar, t.ex. av skadliga ämnen i sediment görs för att kunna säkerställa att sedimentet tryggt går att sätta på åkrarna ifall detta är en tänkbar åtgärd. Utgående från listan av åtgärder väljs 2-4 stycken som formas vidare till projekt som inkluderar projektering, finansiering, entreprenad, genomförande och dokumentation

## Konkreta vattenskyddsåtgärder

### Pågående projekt

Infiltrationsdamm och utjämningsdike vid Storängsdiket i Jomala: föreningen har redan i tidigare tagit fram en projektplan för en infiltrationsdamm högre upp i Storängsdiket. Detta projekt planeras i samarbete med Jomala kommun.

Integrerad skyddszon i Snicknäs i Lumparland: En motsvarande integrerad skyddzon som den föreningen anlade i Kapellvikens botten planeras för Snicknäs. En projektplan har redan tagits fram och under 2019 kommer föreningen i samarbete med markägare och kommunen att genomföra projektet.

Dikesförbättring i Lemland: under året kommer Ressumdiket att förbättras så att det kan fungera som modell hur diken bör grävas i vattenvårdssyfte. I förlängningen kunde en modell för hur man beräknar fördelningen av kostnader i dylika projekt tas fram.

### Nya projekt

Flera nya projektförslag för vatten- och fiskevårdsåtgärder finns på föreningens agenda. Flera privatpersoner, som vill genomföra projekt på egen mark, har varit i kontakt med föreningen. Föreningens roll i denna typ av projekt är att hjälpa till med att identifiera de rätta områdena och rätta åtgärder för

dessa. Vidare hjälper föreningen till med att ta fram projektplaner för konstruktionerna och söka finansiering om sådant behov finns. Föreningen finns som stöd och pådrivande för att projektet ska genomföras.

## **Informationsspridning och opinionsbildning**

Föreningen vill sprida kunskap om Lumparns tillstånd samt påverka den allmänna opinionen, de beslut som fattas gällande Lumparns tillstånd samt öka förståelsen för att åtgärder behövs för att förbättra tillståndet i Lumparn och dess viksysteem.

### **Dikesvandringar**

Dikesvandringarna, som föreningen arrangerat under de gångna åren i olika delar av Lumparns tillrinningsområde, är ett fungerade och lyckat koncept för att väcka allmänhetens, markägares och jordbrukares intresse för dikena och Lumparn. Dessa kommer att fortsätta även 2019.

### **Åtgärder inom jordbruket**

Föreningen kommer under början av 2019 att skaffa kunskap om olika åtgärder inom jordbruket, som strukturkalkning, gipsbehandling, storskalig användning av bokashi med mera och planerar senare under året att arrangera ett seminarium med experter kring dessa.

### **Projekt att fiska upp mörtfisk**

Under 2019 kommer ett projekt att startas där man testar möjligheterna att fiska mörtfisk för att minska näringsbelastningen samtidigt som man återintroducerar dessa fiskarter som människoföda. Projektet genomförs i samarbete med bland annat John Nurminens stiftelse och Ålands fiskarförbund.

### **Lumparnvälgörare**

Personer och berättelser från Lumparnområdet presenteras i form av artiklar och bilder. Artiklarna publiceras på föreningens hemsida och Facebook-sida.

### **Häfte om föreningens verksamhet**

En längre broschyr/ häfte som beskriver föreningens konkreta verksamhet, handfasta tips hur man själv kan påverka vattnet och intervjuerna med "Lumparnvälgörarna" kommer att tas fram och distribueras under året.

### **Luncher med sakkunniga**

Under året planerar föreningen bjuda in sakkunniga i olika områden till lunchmöte, för att uppdatera föreningens aktiva, knyta kontakter och lära sig nytt.

### **Övriga tankar och idéer för framtiden**

Föreningen har som målsättning att bygga ett nätverk av lokala aktiva som vill värna om Lumparns tillstånd runt hela vattenområdet, sk Lumparnambassadörer.

Föreningen planerar projekt kring vasskörd där man utreder de ekologiska konsekvenserna av vasskörd, bra och kostnadseffektiva metoder för skörd, möjligheter att använda den skördade vassen etc.

## **Internationellt samarbete**

Föreningen Rädda Lumparn har etablerat kontakter med motsvarande aktörer inom det lokala vattenskyddet bland annat på Gotland. Dessa kontakter ger föreningen nya idéer, information och

inspiration. Samtidigt får föreningens arbete synlighet utanför Åland. Dessa kontakter upprätthålls och vidareutvecklas under 2019.

## **Kommunikation**

Föreningen kommer under 2019 att kommunicera om sin verksamhet både extern och internt. Föreningen hemsida [www.raddalumparn.ax](http://www.raddalumparn.ax) och Facebook-grupp är viktiga kanaler för såväl den interna som externa kommunikationen. Även e-postbrev till nuvarande och nya medlemmar kommer att skickas ut. I mån av möjlighet kommer föreningen även att annonsera om sin verksamhet i lokaltidningarna.

## **Organisation**

Enligt föreningen stadgar ska årsmötet hållas före utgången av maj. På årsmötet har föreningens medlemmar möjlighet att påverka föreningens verksamhet, slå fast verksamhetsplan och budget samt välja styrelse. Styrelsen sammanträder 8-10 gånger per år. En föreningssekreterare anställs på timbasis.

## **Ekonomi**

Föreningens intäkter består främst av medlemsintäkter samt projektbidrag. Utgifterna består främst av kostnader kring de konkreta projekten, andra köpta tjänster, personalkostnader, reseutgifter samt möteskostnader.

## Budget 2019

### Intäkter

Medlemsintäkter		1 000
Bidrag från PAF		25 000
Andra bidrag och understöd		
LEADER		2 600
Finby-projektet (80 % av 25 000)		20 000
<b>Intäkter totalt</b>		<b>48 600</b>

### Kostnader

Publiceringskostnader, häfte		1 400
Kostnader för köpta tjänster		
Finbyprojektet, utredare (80 % av 17 500)		14 000
Finbyprojektet, konsult (80 % av 5 000)		4 000
Finbyprojektet, provtagning (80 % av 6 000)		4 800
Sekreterare		6 000
Dikesvandringar och fältkartering	8 000	2 000
Projekt	24 000	6 500
Arvoden för föredragshållare	2 000	1 000
Bild och layout, häfte		1 000
Marknadsföringskostnader		1 000
Rese- och transportkostnader		
Biljetter		1 500
Kost o logi		1 500
Övriga resekostnader		500
Datakostnader		300
Postningskostnader		100
Övriga administrativa kostnader		
Kontorsmaterial		200
Telefonkostnader		100
Bankkostnader		100
Möteskostnader		800
Livsmedelskostnader		300
Hyror	1 000	500
Övrigt		200
Kommunikation, Finbyprojektet (80% av 1 000)		800
<b>Kostnader totalt</b>		<b>48 600</b>